

TRANG THÔNG TIN VỀ NHỮNG ĐÓNG GÓP MỚI CỦA LUẬN ÁN

Họ tên nghiên cứu sinh: Bùi Nguyễn Anh Tuấn

Tên luận án: “Quản lý Nhà nước về tập trung kinh tế trong ngành bán lẻ tại Việt Nam”.

Ngành đào tạo: Kinh doanh thương mại

Mã ngành: 9.34.01.21

Người hướng dẫn chính: PGS.TS. Trần Thị Thu Phương – Trường đại học Thương mại.

Người hướng dẫn phụ: TS. Nguyễn Văn Hội – Viện Nghiên cứu Chiến lược, Chính sách Công Thương.

Cơ sở đào tạo: Viện Nghiên cứu Chiến lược, Chính sách Công Thương

1. Tóm tắt nội dung luận án

Luận án nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn để đề xuất giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước (QLNN) đối với hoạt động tập trung kinh tế (TTKT) trong lĩnh vực bán lẻ tại Việt Nam. Luận án tập trung vào các nội dung chính sau:

- Hệ thống hoá và làm rõ cơ sở lý luận về TTKT và QLNN trong lĩnh vực bán lẻ: khái niệm, đặc điểm, tác động, các nguyên tắc và mô hình quản lý; đồng thời phân tích kinh nghiệm quốc tế (EU, Hoa Kỳ, Nhật Bản, Hàn Quốc) để rút ra bài học cho Việt Nam.

- Phân tích thực trạng hoạt động TTKT trong lĩnh vực bán lẻ tại Việt Nam giai đoạn 2007–2024 theo mô hình Cấu trúc – Hành vi – Kết quả (SCP); đánh giá thực trạng QLNN thông qua khung pháp luật (Luật Cạnh tranh 2018, Nghị định 35/2020, Luật Đầu tư, Luật Doanh nghiệp...), cơ chế thực thi và những kết quả, hạn chế trong QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ tại Việt Nam.

- Làm rõ các nhân tố bối cảnh trong và ngoài nước (hội nhập quốc tế, sự bùng nổ thương mại điện tử, cạnh tranh xuyên biên giới...) tác động đến QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ; từ đó, xác lập quan điểm và định hướng hoàn

thiện đến năm 2030.

- Luận án đưa ra các đề xuất quan trọng đối với UBCTQG (i) hoàn thiện pháp luật về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ; (ii) tăng cường công tác phối hợp liên ngành và hợp tác quốc tế trong QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ; (iii) các giải pháp khác, bao gồm xây dựng cơ sở dữ liệu về TTKT và đẩy mạnh công tác truyền thông, phổ biến chính sách, pháp luật về QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ. Đối với doanh nghiệp bán lẻ tham gia TTKT, Chương này đưa ra các khuyến nghị cụ thể để doanh nghiệp bán lẻ tuân thủ đúng và đủ các quy định của PLCT về TTKT bao gồm: (i) xem xét kỹ lưỡng các điều kiện của giao dịch để tiến hành thông báo TTKT đến UBCTQG; (ii) lưu ý về hình thức và nội dung của hồ sơ Thông báo TTKT và (iii) nâng cao hiểu biết về pháp luật kiểm soát TTKT và tham vấn ý kiến của UBCTQG khi cần thiết.

2. Những kết quả mới của luận án:

Về phương diện lý luận, luận án đã hệ thống hóa, bổ sung và làm rõ cơ sở lý luận về QLNN đối với hoạt động TTKT trong lĩnh vực bán lẻ. Cụ thể: (1) luận án đưa ra cơ sở lý luận của TTKT, QLNN, QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ; (2) xây dựng khung lý luận về mục tiêu, nguyên tắc, nội dung và phương pháp QLNN; (3) tổng hợp lý thuyết, mô hình liên quan đến QLNN về TTKT như mô hình Cấu trúc - Hành vi - Kết quả (SCP), lý thuyết độc quyền, lý thuyết cạnh tranh hoàn hảo, lý thuyết phúc lợi người tiêu dùng; (4) Luận án phân tích chính sách quản lý TTKT trong lĩnh vực bán lẻ của một số nước (EU, Mỹ, Nhật Bản, Hàn Quốc, Trung Quốc), từ đó rút ra bài học cụ thể cho Việt Nam. Thông qua đó, Luận án góp phần bổ sung và hoàn thiện cơ sở lý luận cho việc xây dựng, thực thi và nâng cao hiệu quả QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ tại Việt Nam.

Về phương diện thực tiễn, Luận án tiến hành phân tích toàn diện thực trạng hoạt động TTKT và công tác QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ tại Việt Nam giai đoạn 2007–2024. Trước hết, trên cơ sở mô hình SCP, Luận án phân tích cấu trúc thị trường bán lẻ Việt Nam theo từng phân ngành chuyên doanh để đánh giá mức độ tập trung thông qua các chỉ số CR, HHI và sự biến động của thị phần giữa các nhóm doanh nghiệp lớn trong và ngoài nước. Luận án cũng khảo sát hành vi doanh nghiệp và xu hướng TTKT trong lĩnh vực bán lẻ, chỉ ra đặc điểm nổi bật là sự gia tăng nhanh các thương vụ sáp nhập, mua lại của các tập đoàn nước ngoài. Tiếp đó, Luận án đánh giá thực trạng QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ, bao gồm khung pháp lý hiện hành (Luật Cạnh

tranh 2018, Nghị định 35/2020, cùng các văn bản hướng dẫn) và quá trình tổ chức thực thi của UBCTQG. Luận án cũng làm rõ các hạn chế của QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ trong giai đoạn 2007 - 2024.

Về định hướng và giải pháp, Luận án đưa ra một số giải pháp quan trọng nhằm tăng cường hiệu quả QLNN đối với hoạt động TTKT bao gồm (i) hoàn thiện pháp luật về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ; (ii) tăng cường công tác phối hợp liên ngành và hợp tác quốc tế trong QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ; (iii) các giải pháp khác, bao gồm xây dựng cơ sở dữ liệu về TTKT và đẩy mạnh công tác truyền thông, phổ biến chính sách, pháp luật về QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ. Đối với doanh nghiệp bán lẻ tham gia TTKT, Luận án cũng đưa ra các khuyến nghị cụ thể để doanh nghiệp bán lẻ tuân thủ đúng và đủ các quy định của PLCT về TTKT bao gồm: (i) xem xét kỹ lưỡng các điều kiện của giao dịch để tiến hành thông báo TTKT đến UBCTQG; (ii) lưu ý về hình thức và nội dung của hồ sơ Thông báo TTKT và (iii) nâng cao hiểu biết về pháp luật kiểm soát TTKT và tham vấn ý kiến của UBCTQG khi cần thiết.

3. Các ứng dụng/khả năng ứng dụng trong thực tiễn, các vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu:

Luận án nêu các giải pháp triển khai cụ thể nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ; bảo đảm sự đồng bộ giữa hoàn thiện pháp luật và áp dụng pháp luật. Các nội dung nghiên cứu có thể được áp dụng trực tiếp trong việc xây dựng, sửa đổi quy trình thẩm định vụ việc TTKT của UBCTQG, đặc biệt theo hướng kết hợp giữa tiêu chí định lượng (thị phần, HHI, Δ HHI) và các yếu tố định tính về hành vi, chuỗi cung ứng, năng lực kiểm soát đầu vào, đầu ra của doanh nghiệp. Trên cơ sở đó, UBCTQG có thể áp dụng cơ chế thẩm định rút gọn cho các vụ việc tái cấu trúc nội bộ, xây dựng cơ sở dữ liệu điện tử, liên thông với các cơ quan chuyên ngành và tăng cường hợp tác quốc tế để nâng cao hiệu quả QLNN về TTKT trong lĩnh vực bán lẻ.

Bên cạnh đó, các bộ, ngành và hiệp hội có thể sử dụng kết quả nghiên cứu để thiết lập cơ chế phối hợp, trao đổi thông tin, hỗ trợ doanh nghiệp trong việc nhận diện và tuân thủ nghĩa vụ thông báo TTKT. Việc đẩy mạnh truyền thông, phổ biến pháp luật về TTKT trong bán lẻ còn giúp nâng cao nhận thức, giảm chi phí tuân thủ, củng cố niềm tin thị trường và bảo đảm môi trường cạnh tranh lành mạnh. Nhìn chung, các giải pháp được đề xuất trong luận án có cơ sở khoa học, khả thi và giá trị ứng dụng cao trong thực tiễn hoạch định và thực thi chính sách cạnh tranh hiện nay.

Người hướng dẫn

(Ký và ghi họ tên)

Nghiên cứu sinh

(Ký và ghi họ tên)

Xác nhận của Trung tâm Đào tạo, bồi dưỡng Công Thương